

LÄRARHANDLEDNING

LÄRARHANDLEDNING
OMÖJLIGA VARELSER

Vad skoj att du och dina elever ska läsa och arbeta med *Omöjliga varelser* av Katherine Rundell!

Jag hoppas att du kommer att ha glädje av denna lärarhandledning under ert arbete med boken. I handledningen får du först en kort sammanfattning av bokens handling och en presentation av författaren. Därefter presenteras olika uppgifter som du kan använda i klassrummet före, under och efter läsningen. Sist tydliggörs hur boken kan kopplas till grundskolans läroplan med fokus på mellanstadiet och ämnet svenska.

Lycka till med läsningen och arbetet i klassrummet!

Jenny Edvardsson,
frokenje@gmail.com
Lärare, författare och läsfrämjare

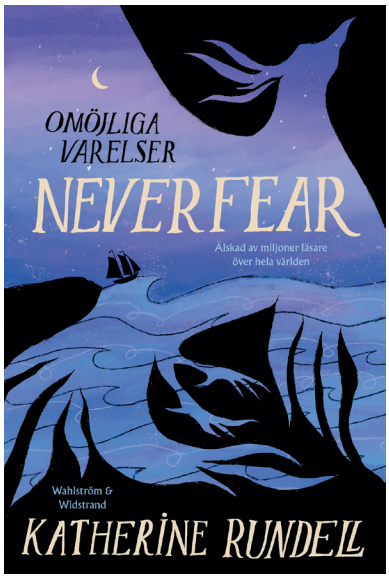
Om »Omöjliga varelser«

Omöjliga varelser är en bok som kan klassas som allåldersbok. Den kan uppskattas av läsglada barn från 9 år likaväl som av vuxna läsare som vill kastas in i en magisk värld. *Omöjliga varelser* är första delen i en trilogi och bok två och tre finns redan ute på svenska. De heter *Den förgiftade konungen* och *Neverfear*.

I *Omöjliga varelser* träffas Christopher och Mal av en slump. Christopher har lyckats ta sig in i den magiska värld som finns i Arkipelagen. Mal försöker fly från en mördare. Tillsammans måste de två rädda öriket. Det blir deras uppgift att stoppa den ondska som håller på att ta över.

OMSLAG: SARA R. ACEDO

FOTO: BEN TURNER

Om Katherine Rundell

Katherine Rundell är författare men arbetar också som litteraturvetare i Oxford. Hon har ett stort intresse för renässanslitteratur och det sägs att en ofullbordad dikt av renässanspoeten John Donne la grunden till boken *Omöjliga varelser*. För boken *Omöjliga varelser* har Katherine erhållit flera priser.

ARBETSUPPGIFTER

Arbetsuppgifterna är skrivna för att passa mellanstadiet men flera av dem kan också användas på högstadiet.

Före läsningen

Arbetet med boken kan inledas på många olika sätt. Här kommer två varianter. De kan kombineras eller användas var för sig.

UNDERSÖK ARKIPELAGEN

Omöjliga varelser är en fantasyberättelse och som så många andra fantasyberättelser har denna bok en inledande karta. Utgå från kartan över Arkipelagen och högläs sidan som inleds med »Väktarens bestiarium«. Låt sedan eleverna fundera över frågor som:

* Vad är arkipelag för något?
* Vad kan ordet bestiarium betyda?
* Var ligger Arkipelagen? Vilka ledtrådar hittar du på kartan?
* Vem/vilka bor på Arkipelagen, tror du?
* Varför är Arkipelagen dold för de som lever i den verkliga världen?

Om du vill fördjupa inledningen kan du låta eleverna få skapa egna öar i Arkipelagen. Vad skulle ön heta? Hur skulle ön se ut? Vem/vilka skulle bo på ön? Eleverna kan få skriva och rita.

Läs sedan om de olika varelser som beskrivs i »Väktarens bestiarium« för att ge eleverna en förförståelse för de olika varelser som de kommer att få möta i boken.

HÖGLÄS DE FÖRSTA KAPITLEN

För att hjälpa eleverna träda in i berättelsen kan du högläsa de kapitel som heter:

* »Begynnelsen«
* »Begynnelsen, någon annanstans«
* »Ankomst«
* »Ankomst, någon annanstans«

Sammanfatta tillsammans på tavlan det som du och eleverna fått reda på. Ta hjälp av frågor som: Vilka handlar boken om? Var är de någonstans? Vad får vi veta om dessa personer och om den plats där de befinner sig?

Under läsningen

Här presenteras flera olika uppgifter som du kan arbeta med under läsningen. Välj ut den eller de som passar just din klass eller elevgrupp.

LÄSSTOPP OCH LOGGSKRIVANDE

Omöjliga varelser kan med fördel användas som bok för gemensam läsning i klassen. Dela upp läsningen i lässtopp och låt eleverna till varje lässtopp ha skrivit loggar. Loggarna kan vara uppbyggda med tre rubriker/kolumner:

* Tänker (vilka tankar väcker det lästa hos eleverna)
* Känner (vilka känslor väcker det lästa hos eleverna)
* Undrar (vilka frågor väcker det lästa hos eleverna)

Låt eleverna skriva ner sina loggar i en enkel mall som exempelvis kan se ut så här:

TÄNKER **Vilka tankar väcker det lästa hos dig?**	**KÄNNER** **Vilka känslor väcker det lästa hos dig?**	**UNDRAR** **Vilka frågor väcker det lästa hos dig?**

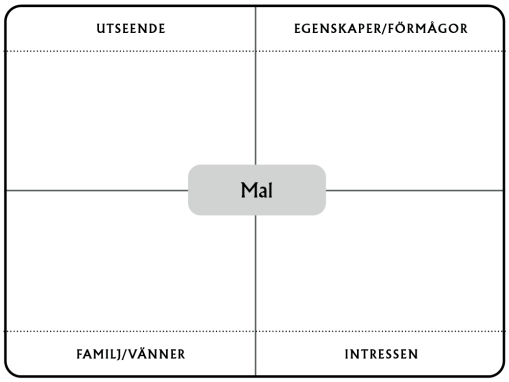
Du kan komma överens med eleverna hur många loggar de minst ska ha fyllt i till varje lässtopp. Vid ett lässtopp kan sedan loggarna vara utgångspunkt för samtal i smågrupper.

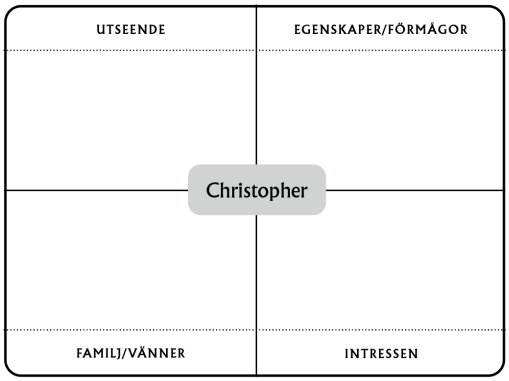
SKUGGA KARAKTÄRERNA

I denna uppgift låter du eleverna skugga de två karaktärerna Christopher och Mal. De får under sin läsning samla ledtrådar utifrån fyra rubriker:

* Utseende
* Egenskaper/förmågor
* Familj/vänner
* Intressen

Om du vill kan du skapa enkla stödmallar i A4-format.
De kan exempelvis se ut så här:

SKATTKISTA MED ORD

Omöjliga varelser är en bok fylld med spännande och annorlunda ord. Låt eleverna under sin läsning samla nya, spännande och ovanliga ord. Låt dem ta reda på vad orden betyder och låt dem använda orden i egna meningar.

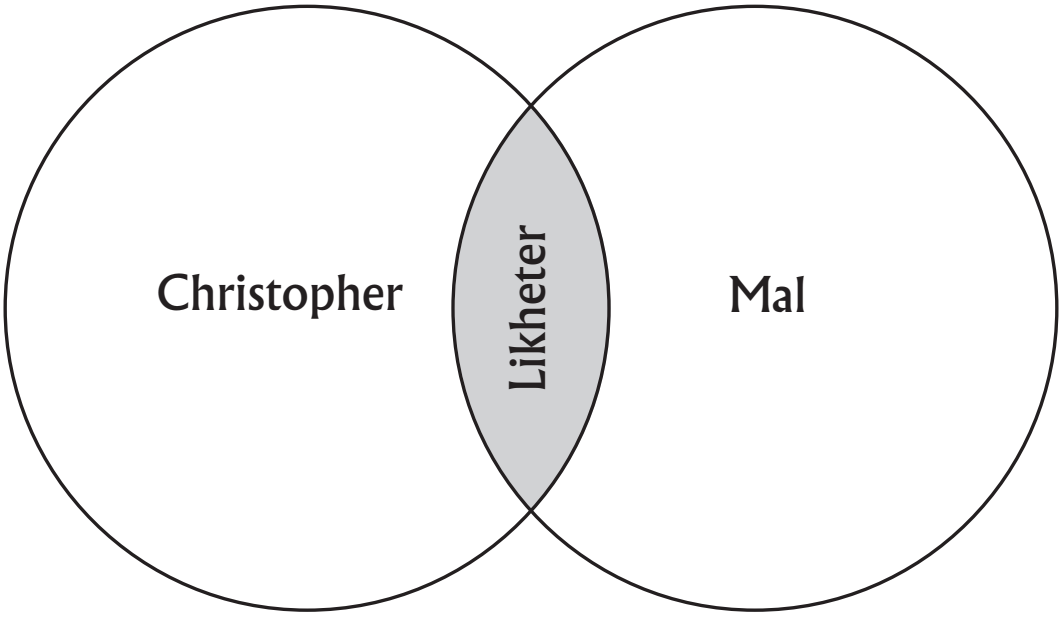
Skattkistan med ord kan vara individuell eller gemensam för hela klassen. Kanske behövs det en skattkista per kapitel. Bestäm tillsammans med dina elever vad som blir bäst för er.

Efter läsningen

Här presenteras flera olika uppgifter som du kan arbeta med efter läsningen. Välj ut den eller de som passar just din klass eller elevgrupp.

JÄMFÖR KARAKTÄRERNA

Efter läsningen kan du låta eleverna jämföra Christopher och Mal. På vilka sätt är det lika? På vilka sätt är de olika? Stötta eleverna med ett venndiagram, där de kan fylla i de likheter och skillnader. Till sin hjälp har eleverna sina dokument om Christopher och Mal (se avsnittet Under läsningen).

Eleverna kan skriva en jämförande text eller i par muntligt diskutera de likheter och skillnader som de hittat.

SKAPA NYTT OMSLAG

Omöjliga varelser har i Sverige ett omslag som skiljer sig rätt mycket från det engelska. Låt eleverna efter läsningen få skapa egna omslag till denna bok. Jämför sedan deras omslag med det svenska och med det engelska.

SKAPA EGNA BERÄTTELSER MED ORD FRÅN SKATTKISTAN

Under läsningen har eleverna fått samla ord i en skattkista. Låt dem använda några av orden i egna berättelser. Vilka ord är det de väljer till sina berättelser? När de skrivit klart kan de få läsa upp sina berättelser för varandra i helklass eller mindre grupp.

VÄLJ UT CENTRALA HÄNDELSER

Låt eleverna i par eller individuellt välja ut bokens fem viktigaste händelser och illustrera dessa. Vilka händelser väljer de och hur kommer de till uttryck?

Eleverna kan sedan få dela med sig av sina olika illustrationer i form av en enklare konstutställning. Sätt upp illustrationerna på klassväggen och bjud in vårdnadshavare eller andra elever.

DISKUSSIONSFRÅGOR

När boken är utläst kan följande frågor vara intressanta att diskutera:

* Påminner *Omöjliga varelser* om någon annan bok som du läst? Vilken och på vilket sätt?
* Vilken varelse av de som nämnts i boken skulle du vilja möta respektive inte vilja möta? Förklara dina val.
* Christopher och Mal har båda speciella egenskaper. Hur använder de sina olika styrkor för att hjälpa varandra när det blir farligt?
* Christopher och Mal är flera gånger både rädda och modiga. Kan du ge exempel på detta? Hur reagerar du när du blir rädd? Har du någon gång varit modig?
* Boken handlar om att rädda naturen och världens mirakler. Kan vi lära oss något om hur vi tar hand om vår egen planet och våra riktiga djur genom att läsa boken *Omöjliga varelser*?
* Vad tyckte du om bokens slut?
* Många fantasyböcker använder sig av symboler och hemliga tecken. Vilka symboler och tecken hittar du i denna bok? Vad betyder de?
* Mal kan flyga så länge det blåser. Om du fick välja en magisk förmåga eller sak, vilken skulle du välja och varför just denna?
* Vilket omdöme vill du ge boken? Motivera.
* *Omöjliga varelser* är första delen i en serie om tre böcker. Vad tror du kommer att hända i del två som har titeln *Den förgiftade konungen*? Skulle du vilja läsa de andra delarna i serien?

Koppling till grundskolans läroplan och svenskämnet

Uppgifterna i denna handledning är kopplade till grundskolans läroplan, framför allt till syftestexten och delar av det centrala innehållet i svenska för mellanstadiet. Boken passar dock att läsa också med äldre elever och kan kopplas samman också med det centrala innehållet för högstadiet.

UR SYFTESTEXTEN FÖR SVENSKA

»I undervisningen ska eleverna möta samt få utveckla kunskaper om skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. Eleverna ska ges möjlighet att läsa, analysera och resonera om skönlitterära verk i olika genrer...I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden« (Lgr22).

UR DET CENTRALA INNEHÅLLET FÖR SVENSKA ÅK 4–6

Läsa och skriva

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Sammanfattning av texter.
- Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsupplevelsen.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

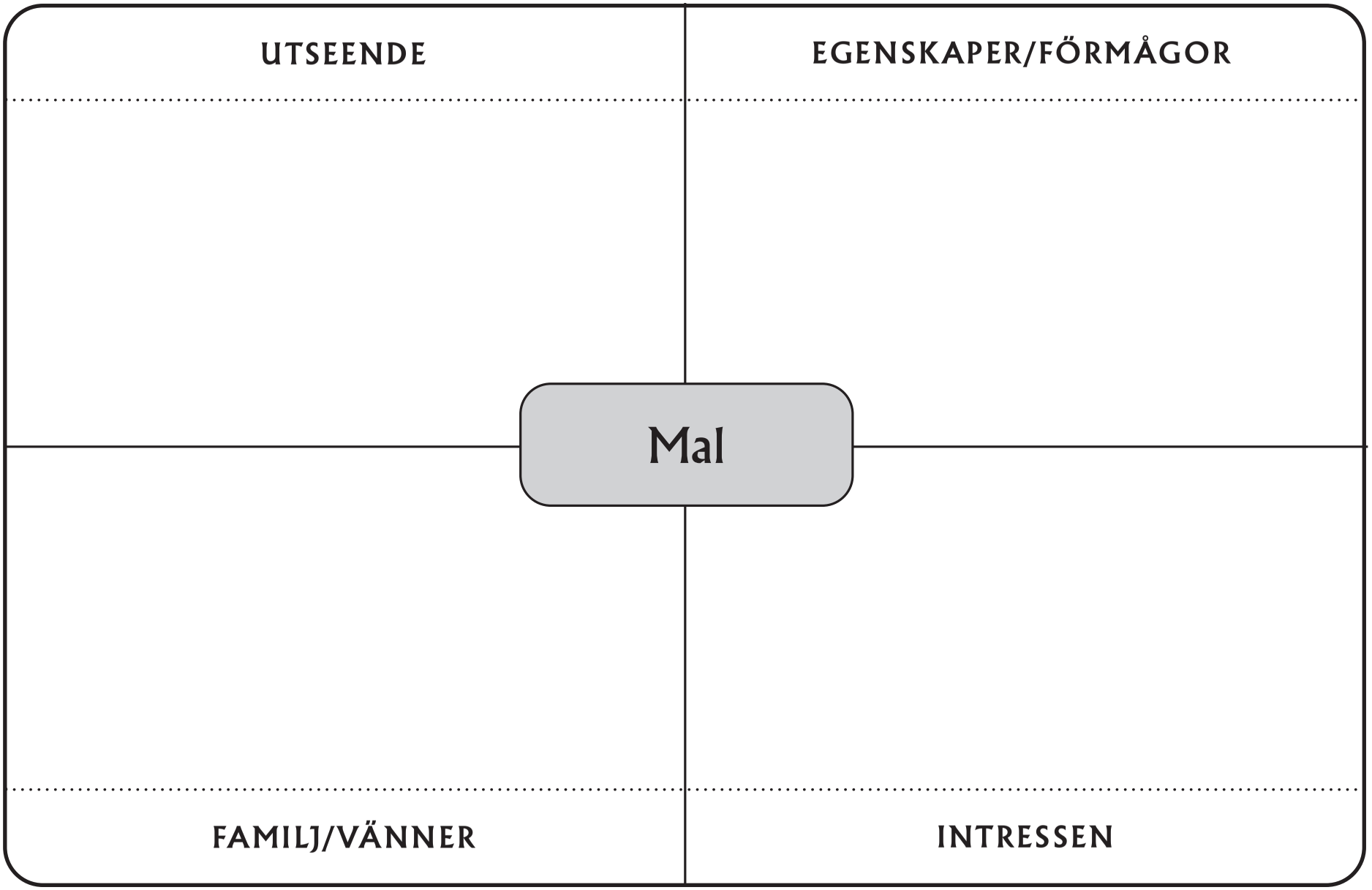
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.

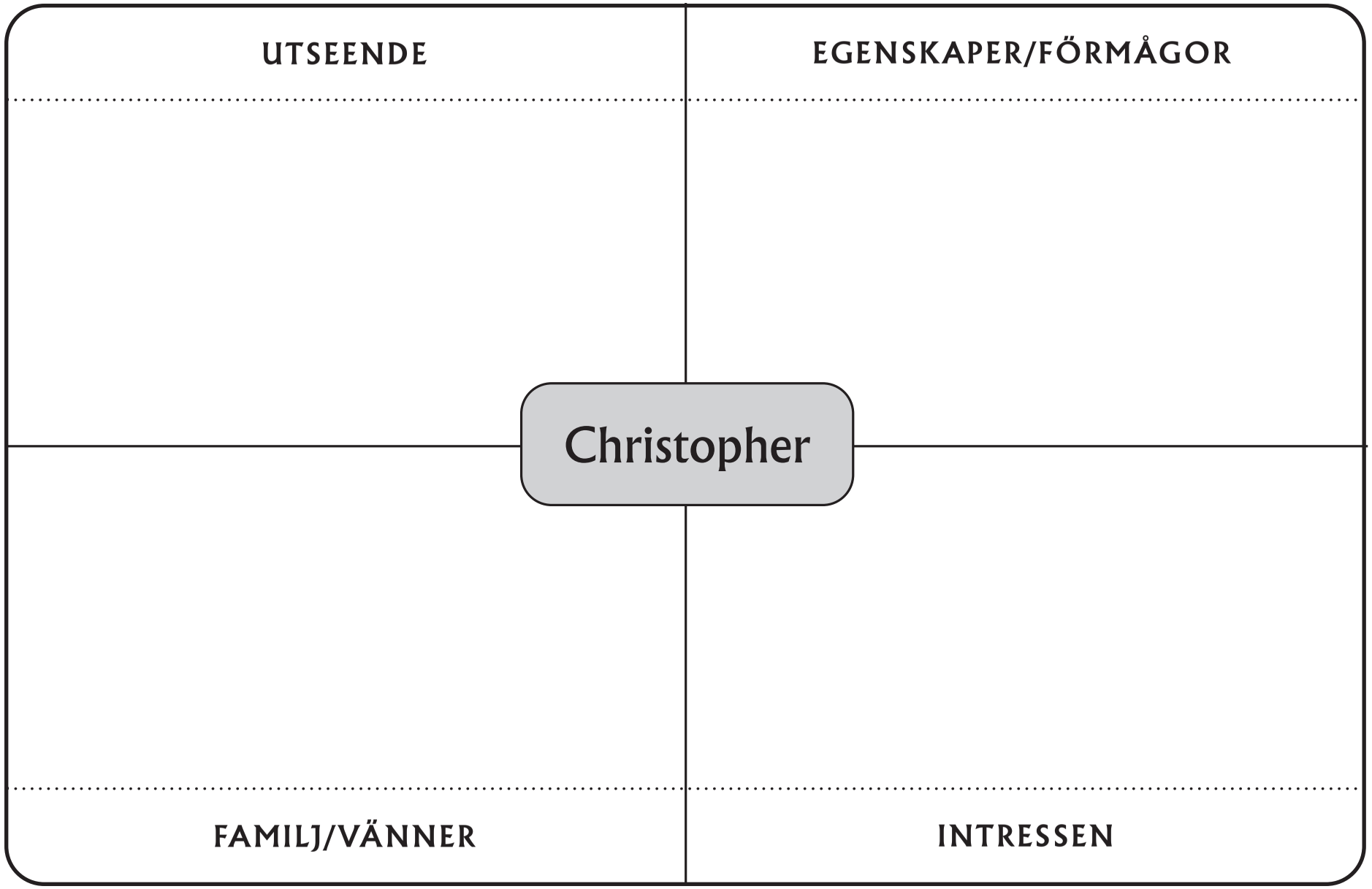
Texter

- Skönlitteratur för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- Berättande texters budskap, språkliga drag och uppbyggnad. Tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Några skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsboksförfattare och deras verk.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller och stödord.
- Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.

UTSEENDE
EGENSKAPER/FÖRMÅGOR
Mal
FAMILJ/VÄNNER
INTRESSEN

UTSEENDE
EGENSKAPER/FÖRMÅGOR
Christopher
FAMILJ/VÄNNER
INTRESSEN